

การใช้แนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมานั้นก็เพื่อที่จะนำมาอธิบายและวิเคราะห์ในส่วนของมุมมองและงานวิจัยที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำ

ในการศึกษาและทำการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่เน้นในเรื่องของการศึกษาเพื่อหาข้อแตกต่าง และสร้างความเข้าใจร่วมกันให้กับชุมชนและยังสร้างสำนึกรวมให้เกิดจิตสำนึกของคนในชุมชน ในตอนแรกทางคณะผู้ทำการวิจัยเพียงแต่ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างอาหารในงานศพที่มีอยู่ในอดีต ปัจจุบันที่ทำให้เกิดความแตกต่าง และอาหารที่มีอยู่ในงานศพในปัจจุบันตลอดถึงความเชื่อของการบริโภคอาหารในงานศพที่เกิดขึ้นตามมาที่หลัง และประเภทของอาหารที่มีในงานศพ หน้าที่ของแต่ละคนที่มีส่วนร่วมในงานศพตั้งแต่อดีต และปัจจุบันว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการช่วยเหลือกันตลอดถึงการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ในชุมชนของคนในชุมชนต่อคนที่เป็เจ้าภาพงานศพ

ในขั้นตอนของการดำเนินงานนี้ทางคณะผู้ทำการวิจัยได้จัดขั้นตอนของการดำเนินงานด้วยกันอยู่ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

2.1 ขั้นตอนของการเตรียมทีมนักวิจัย ทางคณะของผู้ทำงานวิจัยมีสมาชิกของกลุ่มด้วยกันอยู่ 5 รูปด้วยกัน คือ 1. พระปลัดเรืองยศ มะละสาร 2. พระนพ ฤประเสริฐ 3. พระชวลิต รักเหล่า 4. พระธีรวัฒน์ ไสนวล 5. พระธชชัยเฉลิมพล นววัชรวงษ์ ซึ่งทั้งคณะผู้ทำงานวิจัยก็อยู่ในคณะสังฆมณฑลชั้นปีที่ 4 ทั้งหมด โดยก่อนจะทำการเก็บข้อมูลทุกครั้ง ทางคณะผู้ทำงานจะมีการประชุมเพื่อวางแผนในการดำเนินงาน โดยจะตั้งจุดประสงค์การเก็บข้อมูลก่อนทุกครั้งก่อนการออกไปเก็บข้อมูล และจะได้ทำการแบ่งหน้าที่ว่าใครทำอะไรบ้างตามความถนัดของแต่ละคน ในการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละคนนั้น ก็จะมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการข้อมูลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อนการทำงาน รวมถึงกลับไปศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีและงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษา ตลอดจนการติดต่อกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เมื่อมีการเตรียมความพร้อมของทีมงานแล้ว ยังจะมีการเตรียมพร้อมในเรื่องของเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งเครื่องมือที่เป็นตัวเอกสารแล้วยังรวมไปถึงเครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้อง เป็นต้น. เพราะเนื่องจากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ของคณะผู้ทำวิจัยจะเป็นการไปสนทนากับผู้ให้ข้อมูลแล้ว ยังเป็นการไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมอีกด้วย

2.2 ขั้นตอนของการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนของการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายนั้น ทางคณะผู้ทำงานไม่มีปัญหามากมายเพราะกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ให้ข้อมูลกับทางคณะผู้ทำงานนั้นเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นการที่คณะผู้ทำงานเป็นพระสงฆ์ จึงทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุนั้นจึงไม่ยาก ข้อได้เปรียบของคณะผู้ทำงานใน

เรื่องของการเป็นพระสงฆ์นี้ จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี ประกอบกับสมาชิกในกลุ่มรูปหนึ่งเคยอยู่ในพื้นที่ซึ่งทำให้มีความสนิทกับกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเป็นกันเองของคณะผู้ทำงานและกลุ่มเป้าหมายทำให้ข้อมูลจึงเกิดขึ้น และความเป็นกันเองกับกลุ่มเป้าหมายนี้จึงทำให้งานที่ทางคณะผู้ทำงานวิจัยจะเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างดี

ในการที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่อันดับแรกที่สุดคือการเปิดตัวโครงการ อย่างเช่น การแนะนำตัวเองกับกลุ่มเป้าหมายก่อน สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายที่จะให้ข้อมูลกับทางคณะผู้ทำงานวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัยในครั้งนี้ เป็นต้น และก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งจะต้องมีการประสานงานกับทางกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดวันที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล นอกจากการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลแล้วเรายังต้องประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกได้ว่าเรายังไม่ได้หายไปไหนและยังให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายอยู่ตลอด ในสถานะภาพของความเป็นพระสงฆ์นั้นทำให้ทางคณะผู้ทำงานวิจัยได้เก็บข้อมูลอย่างรวดเร็วและข้อมูลที่เป็นจริงมาก เนื่องด้วยความไว้วางใจที่มีในความเป็นพระสงฆ์อยู่แล้ว จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายได้ข้อมูลเป็นอย่างดี เพราะผู้สูงอายุบางท่านบอกกับทางคณะผู้ทำงานว่าตามปกติแล้วเข้าไปนิยมนิมนต์ถึงงานศพกันเพราะมันเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไม่อยากจะพูดถึงและถ้าพูดถึงแล้วกลัวว่ามันจะเข้ามาใกล้ตัวหรือเกิดขึ้นกับตัวเองหรือคนใกล้ตัว แต่ถ้าพูดถึงกับพระสงฆ์แล้ว เหมือนว่าจะทำให้แค่เกลียดจะทำให้เรื่องของงานศพจะไม่มาถึงตัวเอง ดังนั้นการที่ผู้ทำงานวิจัยอยู่ในสถานะภาพความของพระสงฆ์จึงเป็นข้อได้เปรียบในการทำงานในเรื่องงานศพและคลายความกดดันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ถึงแม้ว่าทางคณะผู้ทำงานวิจัยเองจะเป็นคนนอกพื้นที่ก็ตาม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการคืนข้อมูลให้กับชุมชน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางคณะผู้ทำงานวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว และเมื่อทางคณะผู้ทำงานวิจัยได้ข้อมูลแล้วจึงเข้าถึงการทำความเข้าใจร่วมกันให้เกิดขึ้นกับชุมชนและกลุ่มเป้าหมายเพราะบางครั้งเองทางคณะผู้ทำงานวิจัยเรา เข้าใจว่าบางท่านที่ให้ข้อมูลกับเรานั้นยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันทีเดียวบางท่านอาจเข้าใจน้อยและบางท่านอาจเข้าใจมากกว่าดังนั้นจึงจำเป็นที่เราจะต้องคืนข้อมูลให้กับชุมชน การที่จะคืนข้อมูลให้กับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันจึงจำเป็นที่จะต้องจัดเวทีขึ้น และในการจัดเวทีนั้นนอกจากจะคืนข้อมูลให้กับชุมชนและสร้างความเข้าใจร่วมกันแล้วให้เกิดขึ้นในชุมชน ทางคณะผู้ทำงานวิจัยเองก็ยังสามารถให้เวทีนี้เก็บข้อมูลที่ยังขาดตกบกพร่องได้อีกด้วย

3. ขอบเขตของการทำงาน

ขอบเขตในเรื่องของพื้นที่นั้นทางคณะผู้ทำการวิจัยได้เลือกพื้นที่ในการวิจัยทำงานวิจัย คือ พื้นที่บ้านบ่อ หมู่ 2 ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100 เหตุผลในการเลือกพื้นที่ในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ที่เลือกชุมชนบ้านบ่อ ก็เพราะทีมผู้ทำงานวิจัยต้องการเลือกพื้นที่ที่อยู่ในลักษณะที่เป็นกึ่งเมือง กึ่งชนบท อีกทั้งพื้นที่ที่ต้องไถ่ถนนเพื่อจ่ายต่อการเดินทาง และที่สำคัญที่เลือกที่นี่เพราะสมาชิกในคณะของผู้ทำการวิจัยบางคนเคยอยู่ในพื้นที่จึงทำให้เห็นปรากฏการณ์ในพื้นที่และการสร้างความสัมพันธ์นั้นจะง่ายขึ้นอีกด้วย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ประเด็น	แหล่งข้อมูล
1. กรอบ/แนวคิดทางการศึกษา	เอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในงานศพ	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แกนนำ/ผู้มีความรู้ในพื้นที่ พี่เลี้ยง/ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้สูงอายุ / ผู้รู้ในหมู่บ้าน / กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน
3. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะสงฆ์ในวัดบ้านบ่อ (เจ้าอาวาส) แกนนำ/ผู้มีความรู้ในพื้นที่ พี่เลี้ยง/ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้สูงอายุ / ผู้รู้ในหมู่บ้าน / กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน
4. ความรู้และความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แกนนำ/ผู้มีความรู้ในพื้นที่ พี่เลี้ยง/ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้สูงอายุ / ผู้รู้ในหมู่บ้าน / กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน คณะสงฆ์ในวัดบ้านบ่อ (เจ้าอาวาส) ผู้เกี่ยวข้อง อื่นๆ

เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ประเด็น	เครื่องมือ/วิธีการ	ผู้ให้ข้อมูล
1. พฤติกรรมการบริโภคอาหาร	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
1.1 ลักษณะการบริโภค อดีต ปัจจุบัน	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	สนทนา	ผู้สูงอายุ / ผู้รู้ในหมู่บ้าน / กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน
	สัมภาษณ์/สังเกต	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
	เวทีเสวนา	ผู้สูงอายุ / ผู้รู้ในหมู่บ้าน
1.2 ความเชื่อ แก่งข้อห้าม	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	สนทนา	กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้าน/กลุ่มแม่บ้าน
	สัมภาษณ์/สังเกต	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
2. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน		
ความสัมพันธ์ ความสามัคคี การดำเนินกิจกรรม คุณค่าทางสังคม	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	สนทนา	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
	สัมภาษณ์/สังเกต	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
	จัดกิจกรรม	วันพระ / วันสำคัญทางศาสนา
3. ความรู้และความเข้าใจใน ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน ชุมชน	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	สนทนา	กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้าน/กลุ่มแม่บ้าน
	สัมภาษณ์/สังเกต	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
4. เจื่อนใจ / ปังจัย		
๓.๑. เจื่อนใจ / ปังจัยภายใน	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	สนทนา	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
	สัมภาษณ์/สังเกต	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
๓.๒. เจื่อนใจ/ปังจัยภายนอก	รวบรวมเอกสาร	เอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	ดู VDO	ประชาชนในพื้นที่ทั่วไป
	สนทนา	กลุ่มพ่อบ้าน/กลุ่มแม่บ้านในชุมชน
	สัมภาษณ์	กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้าน/กลุ่มแม่บ้าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเอกสาร ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากวารสาร หนังสืองานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค ความเชื่อ คุณค่าของการบริหารอาหาร ตลอดจนถึงสร้างความสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารเนื่องในงานศพของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1. การเตรียมตัว เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเก็บข้อมูลได้แก่ สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ ขางลบ กล้องถ่ายรูป ฟิล์มสี เทปบันทึกเสียง VCO
2. เตรียมพื้นที่การศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านอยู่ก่อนแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องแนะนำตัวกับผู้นำหมู่บ้าน ตลอดจนบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ถึงจุดประสงค์ในการเข้ามาศึกษาในหมู่บ้านแห่งนี้ และขอความร่วมมือในการศึกษา เนื่องจากผู้ศึกษา (บางรูป) มีความคุ้นเคยกับชาวบ้าน ทำให้การสร้าง ความสัมพันธ์กับชาวบ้านเป็นไปโดยสะดวก
3. การสังเกต โดยทั่วไปแล้วเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ที่ชาวบ้านจัดขึ้น เช่น การไปร่วมงานศพ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการบริโภค คุณค่า ของอาหารที่แฝงตัวอยู่ ความสามัคคี ความเข้าใจ ความเชื่อ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค
4. การสัมภาษณ์ ในส่วนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านนอกจากได้สังเกตแล้ว ผู้ศึกษายังได้ สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน และแม่บ้าน ในการบริโภคอาหารกับความเชื่อ
5. จัดเวทีเสวนา เรื่อง ความเชื่อด้านอาหาร และพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเนื่องในงาน ศพ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดคุณค่าทางสังคม เพื่อรวบรวมข้อมูลอันเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดมาเป็นรุ่น ๆ
6. การลงพื้นที่ กรณีที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสมาชิกในกลุ่ม มีการวางแผนกันโดยตั้งคำถามที่ลง ไปเก็บข้อมูลว่า จะถามอย่างไร จึงจะได้ข้อมูล และเป้าหมายคือใคร เมื่อวางแผนเสร็จก็ลงพื้นที่ เป้าหมายคือ ชุมชนบ้านบ่อ เป็นพื้นที่ลงไปเก็บข้อมูลในการลงพื้นที่ ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยแรงงาน กลุ่มวัยชรา

แผนการจัดเวที

1. พื้นที่ในการจัดเวที

- ชุมชนบ้านบ่อ ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. กลุ่มเป้าหมาย

การจัดเวทีในชุมชนบ้านบ่อในครั้งนี้ มีการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โดยมีการประสานงานกับกลุ่มแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1. กลุ่มเยาวชน 2. กลุ่มคนวัยทำงานโดยกลุ่มนี้จะเน้นไปในทางกลุ่มของแม่บ้านและพ่อบ้านในชุมชน 3. กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน 4. กลุ่มของผู้ที่ถือครู ทรงเจ้า

3. จุดประสงค์ในการจัดเวทีในครั้งนี้

1. เพื่อต้องการข้อมูลในเรื่องของอาหารในงานศพที่มีอยู่ในอดีตและมีอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อต้องการข้อมูลในเรื่องของที่มาของประเภทของอาหารที่บริโภคในงานศพในปัจจุบัน
3. เพื่อต้องการข้อมูลในเรื่องของความเชื่อที่ซ่อนตัวอยู่ในพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพทั้งในอดีตและปัจจุบัน
4. เพื่อต้องการข้อมูลในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในตัวของอาหารและความเชื่อจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
5. เพื่อต้องการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องของสำคัญของอาหารที่มีอยู่ในงานศพตลอดจนถึงการสร้างความเข้าใจในเรื่องของคุณค่าทางสังคมที่ซ่อนตัวอยู่ในพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพ

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดเวทีในครั้งนี้

การจัดเวทีในชุมชนบ้านบ่อในครั้งนี้ผลที่ทางกลุ่มคาดว่าจะได้รับ คือคาดว่าจะได้รับข้อมูลในเรื่องของประเภทของอาหารที่มีอยู่ในงานศพทั้งในอดีตที่มีการเปลี่ยนแปลงจนมาถึงปัจจุบัน และที่มาของความเชื่อในเรื่องของอาหารที่มาอธิบายการหายไปของอาหารในงานศพที่มีอยู่ในอดีต และต้องการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าที่ซ่อนตัวอยู่ในความเชื่อในการบริโภคอาหารในงานศพ

5. การประสานงาน

การประสานงานมีการประสาน 4 กลุ่ม คือ

- กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่
- กลุ่มอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง
- พระอาจารย์ที่นิมนต์ / เชิญเข้าร่วมการจัดเวที
- กลุ่มของนิสิตต่างๆ ที่เรียนร่วมกัน

6. การแบ่งหน้าที่ในการจัดเวทีในครั้งนี้

1. **พระปรี๊ดเรืองยศ มะละสาร** มีหน้าที่ในการประสานงานกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง ประสานงานกับพระอาจารย์ที่นิมนต์ / เชิญเข้าร่วมการจัดเวที ช่วยดำเนินการรายการในการจัดเวทีและตั้งคำถามจดบันทึก จัดสถานที่

2. **พระนพ ฐประเสริฐ** มีหน้าที่ประสานงานกับกลุ่มพระนิสิต/นักศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง และการเตรียมข้อมูลในการจัดเวที เขียนแผนในการจัดเวที รวบรวมข้อมูลที่จะนำไปสู่การเขียนวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดพิมพ์ ช่วยในเรื่องของทฤษฎี ตั้งคำถามและจดบันทึก จัดสถานที่

3. **พระธงชัยเฉลิมพล นวัชรรวงศ์** มีหน้าที่ในการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ จัดสถานที่

4. **พระชวลิต รักเหล่า** มีหน้าที่ในการช่วยเตรียมข้อมูลในการจัดเวที และในเรื่องของทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย ตั้งคำถามและจดบันทึก จัดสถานที่

5. **พระธีรวัฒน์ ไสนวน** มีหน้าที่ประสานงานกับกลุ่มพระนิสิต ตั้งคำถามจดบันทึก จัดสถานที่

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งการสังเกต และการสัมภาษณ์ และจัดเวทีเสวนา มีแนวทางในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านบ่อ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา สภาพพื้นที่อยู่อาศัย สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และประชากร เช่นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความเชื่อ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น

- พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในงานศพ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และลักษณะการบริโภค ตลอดจนถึงความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารในงานศพ

- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ตลอดจนถึงความสามัคคี และการดำเนินกิจกรรมในงานศพ และคุณค่าทางสังคมที่แฝงตัวอยู่ในอาหารในงานศพ
- ความรู้และความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

การจัดหมวดหมู่ข้อมูล เมื่อผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูล (เบื้องต้น) ทั้งภาคสนามและเอกสารแล้ว จึงนำมาจัดหมวดหมู่และประเภทต่าง ๆ ตามวิถีชีวิตในชุมชน

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล หลังจากจัดหมวดหมู่ข้อมูลแล้ว หากทราบว่าข้อมูลในส่วนใดไม่เพียงพอก็ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม หากข้อมูลใดมีข้อสงสัยก็ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ชาวบ้านหลายคนจนได้ข้อมูลที่ตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากทีรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาเรียบเรียงและสรุป วิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดในแต่ละบท และจึงนำมาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการ ซึ่งทั้งหมดจะอยู่ในกรอบและคิดและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้น

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการวิเคราะห์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคอาหารเนื่องในงานศพที่มีความเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน และสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องของคุณค่าทางสังคมที่แฝงตัวอยู่ในความเชื่อของการบริโภคอาหารในงานศพ ของชาวบ้านบ่อ หมู่ 2 ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาจะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านบ่อ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาดูพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในงานศพ

ลักษณะการบริโภค

- อดีต
- ปัจจุบัน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านบ่อ

1. ประวัติความเป็นมา

สมัยก่อนชาวบ้านมักเรียกชื่อหมู่บ้านที่เห็นเด่นชัดของหมู่บ้านนั้น ๆ ชาวบ้านในสมัยแต่ก่อนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่-ทำนา-ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ หลังจากที่ชาวบ้านเสร็จสิ้นจากภาระกิจชาวบ้านก็จะปั่นดินก่หรืออิฐ ปั่นดินขอ (หลังคามุงบ้าน) และมีบ่อน้ำใช้อุปโภค-บริโภค จำนวนมาก เช่น บ่อศิลาแรงใช้อิฐศิลาแรงก่อ บ่อลำธาร บ่อสันขุนคำ และมีตำนานเรื่องเล่าว่ามีสามเณรคนหนึ่งเป็นชาวเขาได้ไปตักน้ำในบ่อและได้พบพระพุทธรูป หลังจากนั้นก็นำมาให้ชาวบ้านและต่อมาชาวบ้านได้พากันสร้างวัดขึ้นในปีพุทธศักราช 2135 ปัจจุบันอายุได้ 411 ปี ได้รับพระราชวิสุงคามสีมา ในปีพุทธศักราช 2210 และได้สร้างพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์นั้น มีความกว้าง 10 เมตร ยาว 14 เมตร ซึ่งเป็นอุโบสถที่สร้างด้วยไม้สักทองทั้งหลัง และต่อมาจึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านตามทางการกำหนดให้คือบ้าน “ อุโบสถ ” บ้านอุโบสถมีสถานที่สำคัญดังนี้ คือ

- ลำน้ำแม่เหิยะ ซึ่งเปรียบเสมือนเลือดเส้นใหญ่ ซึ่งใช้หล่อเลี้ยงประชาชนชาวตำบลแม่เหิยะ โดยเฉพาะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

- พระอุโบสถ เป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญและเก่าแก่เป็นที่เคารพสักการะบูชาของประชาชนชาวตำบลแม่เหิยะ

- โรงเรียนบ้านแม่เหิยะสามัคคี เป็นสถานที่ศึกษาของเด็กและเยาวชนในเขตตำบลแม่เหิยะ และหมู่บ้านใกล้เคียง โดยเปิดการเรียนการสอนเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2476 ณ ศาลาวัดป่าจี้ จนถึงปี พ.ศ. 2491 ชาวบ้านมีแนวคิดในการย้ายโรงเรียน โดยมีนายชื่น อภิชัย ได้รับบริจาคที่ดิน จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 20 ตารางวา ซึ่งติดกับลำน้ำแม่เหิยะ จนถึงปัจจุบัน

2. ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านบ่อ ตั้งอยู่บนถนนคันคลองชลประทาน หมู่ที่ 2 ต.แม่เหิยะ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ ติดกับหมู่บ้านห้วยทราย หมู่ที่ 4 ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดกับลำน้ำแม่เหิยะ บ้านป่าจี้ หมู่ที่ 3 ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมืองเชียงใหม่
- ทิศตะวันออก ติดกับบ้านท่าข้าม หมู่ที่ 1 ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมืองเชียงใหม่
- ทิศตะวันตก ติดกับอุทยานแห่งชาติดอยปุย-สุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่

มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 3 พันกว่าไร่ แยกสิทธิ์ในการครอบครอง เป็น 2 ส่วนคือ 1. เอกสารสิทธิ์ เช่น นส. 3 นส. 3 ก โฉนด ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน 2. พื้นที่จับจองหรือเขตป่าเสื่อมโทรม (พื้นที่ส่วนนี้ชาวบ้านต้องการเอกสารสิทธิ์) 3. สภาพภูมิประเทศติดกับภูเขา (ดอยปุย - สุเทพ)

3. ลักษณะทางกายภาพ

สภาพภูมิประเทศ หมู่บ้านบ่อ ตั้งอยู่ติดกับป่า (วนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ - ปุย)

4. ลักษณะทางภูมิอากาศ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม ตลอดไปจนถึง เดือนพฤศจิกายน โดยมีฝนตกชุกในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง กันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ต้น เดือนพฤศจิกายน จนถึง ปลายเดือน กุมภาพันธ์ โดยจะหนาวจัดในเดือน ธันวาคม อุณหภูมิต่ำสุด 4 – 7 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ จนถึง ปลายเดือนเมษายน โดยจะมีระยะร้อนและแห้งแล้งในช่วงเอน มีนาคมถึง เมษายน อุณหภูมิ เฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส นอกจากนี้ ชาวบ้านโดยทั่วไปในท้องถิ่น ยังได้แบ่งฤดูกาล โดยอาศัยลักษณะอากาศและวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการทำนา ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นภาษาท้องถิ่น ดังนี้

ขามแล้ง เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม จนถึง ปลายเดือนเมษายน เป็นช่วงเวลาหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวมาปี จนถึงช่วงลงมือทำนาปีต่อไป ภูมิประเทศทั่วไปจะเริ่มแห้งแล้ง

ขามก้างวะสา (พรรษา) เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม ซึ่งเริ่มมีฝนตก ชาวบ้านเริ่มลงมือทำนาปี เป็นช่วงเวลาที่เข้าพรรษา จนถึงออกพรรษาในราวเดือนตุลาคม ขามเกี่ยวข้าว เริ่มตั้งแต่ต้น เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนมกราคม เป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านมีการเก็บเกี่ยวข้าวมาปี

5. ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านและที่อยู่อาศัย

ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน ลักษณะการตั้งหมู่บ้านบ่อ มีลักษณะเป็นบ้านทรงตะวันตกและประยุกต์ คือ มีการตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม เกาะตัวตามเส้นทางสัญจรหลัก มีวัดเป็นศูนย์กลางหมู่บ้าน และมีป่าช้าอยู่ท้ายหมู่บ้าน (ด้านทิศใต้ของหมู่บ้าน) มีการตั้งศาล ผีเสื้อบ้าน (ผีปู่เสะ – ย่าเสะ) ไว้บริเวณพื้นที่สาธารณะประโยชน์ท้ายหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านมีโรงเรียน 1 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านเล็กน้อย แหล่งชุมชนหนาแน่นจะอยู่บริเวณใกล้วัดและโรงเรียน บริเวณถนนสายตัดใหม่นี้จะมีร้านของของชำและตลาดสดตั้งอยู่ ระหว่างหมู่บ้านบ่อและบ้านท่าข้าม มีน้ำคันคลองชลประทานไหลผ่าน และมีแม่น้ำแม่เหียะตัดผ่าน

6. การปกครอง

มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชน และมีผู้ช่วยฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย ปัจจุบันได้มีผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน คือ

1. นายทา สิงห์โทราช
2. นายอ้าย ปัญญาธิ
3. นายมูล ไชยนาเดช (กำนันตำบลแม่เหียะเกษียณอายุ ในเดือนมีนาคม 2543)
4. นายประพันธ์ จันดี (ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2543 จนถึงปัจจุบัน)

มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านด้วยกัน 2 คน คือ นายชุมพล ดวงมณี และนายเมืองแก้ว บัวจันทร์ และฝ่ายรักษาความสงบ 1 คน คือนายดวงแก้ว จันทรดี

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ โดยในหมู่บ้านบ่อได้มีสมาชิกสภาอบต.จำนวน 2 คน คือ นายสวัสดิ์ ทานาราช และนายประดับ กลีบทอง

7. ลักษณะทางประชากร

7.1. จำนวนครัวเรือนและประชากร

ปัจจุบันมีทั้งหมด 280 ครัวเรือน มีประชากรชาย 501 คน และประชากรหญิง 516 คน มีประชากรทั้งหมด 1,017 คน

(ที่มา : ทะเบียนราษฎรหมู่บ้าน (ทร.) ปี พ.ศ. 2546)

7.2. อาชีพ

เนื่องจากบ้านอุโบสถ หมู่ที่ 2 สมัยแต่ก่อนประชากรมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันชาวบ้านได้ขายที่ดินทำกินกันมากในช่วงปี พ.ศ. 2538 ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรลดลง ชาวบ้านไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ส่งผลให้การประกอบอาชีพเปลี่ยนแปลงไป ด้วยความเจริญทางสังคม ปัจจุบันการประกอบอาชีพของชาวบ้านประกอบด้วย

อาชีพหลัก : ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นรายวัน-เดือน รับราชการ ทำงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และว่างงานเสียส่วนใหญ่ (มักเป็นผู้ที่เลิกงาน)

อาชีพรอง : ทำการเกษตร ทำนา-ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ โคนม โคนม ไก่พื้นเมือง หรือไก่ชน ไก่ลูกพันธุ์ผสม พันธุ์เนื้อ พันธุ์ไข่

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ในงานศพ

ผลจากการศึกษาในเรื่องของการบริโภคอาหารในงานศพ ที่มีความแตกต่างทั้งในเรื่องของประเภทของอาหารและรูปแบบของอาหารที่มีอยู่ในชุมชนบ้านบ่อนี้ ตั้งแต่ในอดีตย้อนหลังไปประมาณ 30 ปี ให้หลัง กับปัจจุบันจะมีข้อแตกต่างทั้งทางด้านค่านิยมและความเชื่อ ตลอดจนรูปแบบของการเปลี่ยนแปลง คือลักษณะพฤติกรรมกรรมการบริโภคของชาวบ้าน บ้านบ่อเนื่องในงานศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น โดยผลของการศึกษาที่คณะผู้ทำงานวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริงการศึกษาและเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีในอดีตย้อนหลังไปประมาณ 30 ปี โดยตัวอย่างของข้อมูลย้อนหลังไปนี้จะเป็ข้อมูลของงานศพ แม่น้อย นามสกุล ชินราช ผู้ให้ข้อมูลคือ พ่อหนานแก้ว กันจะนา โดยทางคณะผู้ทำการวิจัยจะใช้วิธีการเก็บเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การพูดคุยกับชาวบ้านที่รู้เรื่องหรือผู้เฒ่าผู้แก่ที่รู้ และจากการจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อย จึงได้ข้อมูลว่าแต่ก่อนชาวบ้าน บ้านบ่อมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารในงานศพที่เป็นไปด้วยความเรียบง่ายและจะเน้นในเรื่องของความประหยัดเป็นหลักโดยทางผู้ให้ข้อมูลให้เหตว่าเนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ สภาพสังคม รวมไปถึง

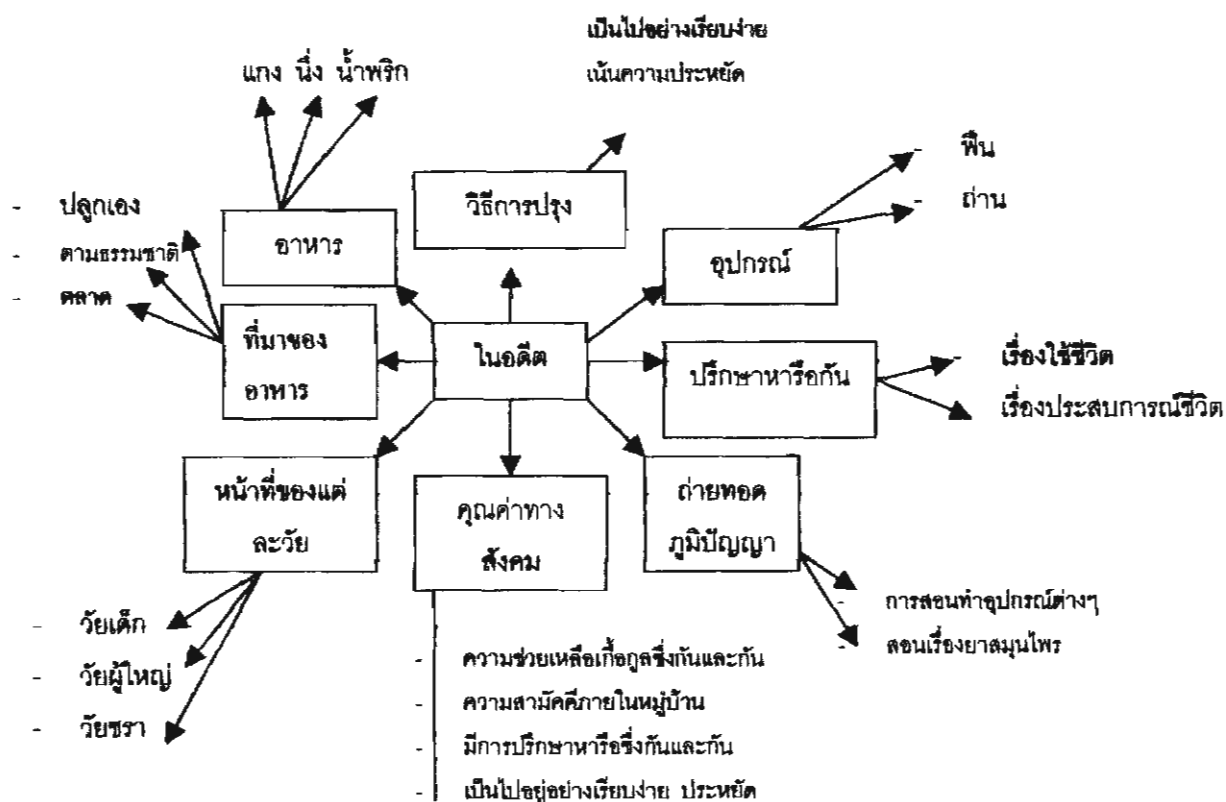
สภาพทางเศรษฐกิจในสมัยนั้นค่อนข้างที่จะฝืดเคืองจึงเน้นในเรื่องของความประหยัดบางบ้านที่มีงานยังมีเงินแค่ 3 แถบก็มี แต่ถึงบางบ้านอาจจะมีฐานะก็ตามในการจัดงานศพก็จะจัดแบบประหยัดผู้ให้ข้อมูลบอกว่าการที่จัดงานศพในอดีตจะประหยัดเหมือนกันหมดก็เพราะ **“ชาวบ้านกว่าคนที่ตายก็ตายไปแล้วไม่**
อยากให้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ต้องลำบาก” และอีกอย่างการจัดงานศพในอดีตก็ไม่ได้จัดเพื่อแข่งกับใครและจะไม่จัดให้มีการสนุกสนานเฮฮาด้วยดังนั้นจึงไม่มีเรื่องของสุราเข้ามาเกี่ยวข้องกับสักเท่าไร โดยการเลี้ยงอาหารก็จะจัดเลี้ยงตามมีตามเกิดและบางครั้งอาจจะเลี้ยงอาหารตามที่มีคนมาช่วยสมทบ(สอม) โดยอาหารส่วนใหญ่จะเป็นผักที่กันปลูกตามหมู่บ้านและจะปลูกกันในสวนอาจจะพูดได้ว่าปลูกกันตลอดปีเลยทีเดียวเพราะความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและดินน้ำแม่เหิยะ โดยผักนั้นก็อย่างเช่นผักกาด ผักชี หูด เป็นต้น และผักที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติก็อย่าง เช่น “ผักกูด” ที่เกิดขึ้นเองตามข้างแม่น้ำ ดินกล้วยและผักอื่นๆอีกมากมาย การจัดงานศพในอดีตนั้นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของคนในสังคมที่อยู่ร่วมกัน และจะเป็นการแสดงออกในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนเป็นหลัก การสร้างความสามัคคีความมีน้ำใจของชาวบ้านโดยจะเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านนี้ยังแสดงออกถึงความสัมพันธ์ ของคนในชุมชนในสังคมว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากน้อยเพียงใดจากอดีตนั้นทำให้เราได้เข้าใจบางอย่างว่าคนในชุมชนนั้นส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติกันเป็นส่วนมากกล่าวคือในอดีตนั้นจากการพูดคุยและสอบถามข้อมูลแล้วคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นญาติกันทั้งที่เป็นญาติที่ใกล้ชิดกัน และญาติที่ห่างกันดังนั้นในส่วนนี้จึงทำให้ชาวบ้านเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมและความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และการเข้ามามีส่วนร่วม ความเห็นอกเห็นใจกันนี้ของชาวบ้าน ทั้งการมาช่วยงานของชาวบ้านจะสะท้อนความมีมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าภาพงานศพ และคนที่ตายไปด้วย

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเราได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปโดยปัจจุบันจะเป็นอาหารที่แสดงออกถึงฐานะทางสังคม และความมีหน้าตาในสังคมของเจ้าภาพ มีชื่อเสียงทางสังคม และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนในปัจจุบันเนื่องในงานศพนี้ จะส่งผลถึงการเกิดขึ้นของความเชื่อ จากอาหารที่ชาวบ้านบริโภคในงานศพในอดีตจะเป็นอาหารที่เรียบง่ายในชุมชน จะเป็นอาหารที่มีราคาแพงและจะเป็นการจ้างแม่ครัวมาทำ หรือตั้งจากร้านอาหาร โดยจะเอาความเชื่อเข้ามาช่วยเพื่อให้พฤติกรรมการบริโภคในอดีตนั้นจางหายไป เช่น การเชื่อว่าแกงหยวกกล้วยจะทำให้คนที่อยู่ในชุมชนมีอันเป็นไปถ้ามีการนำมารับริโภคในงานศพ ซึ่งแต่ก่อนจากการบอกเล่าของชาวบ้านนั้นมีการนำมารับริโภคอยู่ และปัจจัยอีกอย่างที่ทำให้ความเชื่อเรื่ององแกงหยวกกล้วยนั้นหายไปก็คือความเจริญของชุมชน การเข้ามาของบ้านจัดสรรและความเจริญของชุมชน ตลอดถึงการมีเงินประกัน และเงินค่าสมาชิกที่เรียกเก็บกันในชุมชน ซึ่งการมีเงินมากจะส่งผลถึงพฤติกรรมการบริโภค และเป็นความจำเป็นของเจ้าภาพที่ต้องเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานด้วยอาหารที่ดี สิ่ง

เหล่านี้ที่กล่าวมานั้นเป็นตัวทำลายคุณค่าทางสังคมที่มากับอาหารนั้นหายไป คุณค่าทางสังคมนี้หมายถึง การมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพ คือปัจจุบันนี้ชาวบ้านไม่ได้มีการช่วยเหลือเรื่องของการทำอาหารเท่าที่ควร จะเป็นการมาร่วมในการช่วยเหลือเรื่องค่าสมาชิกที่เก็บกันเป็นส่วนใหญ่บางคนยังมาแค่ ชองใส่เงินเท่านั้นไม่มีส่วนร่วมเหมือนกับในอดีต เป็นต้น.

ลักษณะการบริโภคอาหารในงานศพ

ลักษณะงานศพในอดีตคือ

ตัวอย่างงานศพในอดีตคือคิด

ผลจากการศึกษาถึงงานศพในอดีตเพื่อเปรียบเทียบกับความแตกต่างจากอดีตถึงปัจจุบันนั้น และศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเชื่อให้เกิดขึ้นในเรื่องของการบริโภคอาหารในงานศพนั้น จากการได้เข้าไปศึกษา และได้ข้อข้อมูลจาก พ่อหนานแก้ว กันจะนา อายุ 84 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 2 เพื่อศึกษาถึงการบริโภคอาหารในงานศพในอดีตย้อนหลังไปประมาณ 30 ปี พ่อหนานแก้ว กันจะนา ได้ให้ข้อมูลในงานศพของ แม่น้อย จินราช วันแม่น้อย จินราช นี้ตายเมื่ออายุ 86 ปี ในงานศพในสมัยนั้นในเรื่องของอาหารการกินจะเป็นการกินแบบง่าย ๆ สิ่งที่น่ามาประกอบอาหารก็จะหาได้จากท้องถิ่น เช่น ผักกาดที่คนส่วนใหญ่จะนิยมปลูกกันตลอดทั้งปีเพราะความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำแม่เหิยะ ผักกูดเป็นผักในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามข้างแม่น้ำ ต้นกล้วยที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและสามารถใช้ประโยชน์จากต้นกล้วยได้หลายอย่างเช่นใบสามารถทำเป็นกลวชเพื่อจัดคอกไม้ถวายพระสวด และยังใช้ห่อขนมพื้นบ้าน กาบกล้วยทำเป็นสวดงหรือกระทงส่งศพตอนศพ และใช้ปักคอกประดับบริเวณศพ และหอยกใช้แกงเลี้ยงคนในงานศพ (ในอดีตยังไม่มี ความเชื่อเรื่องของแกงหอยกด้วย) เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอดีตคนจะใช้ธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ประโยชน์เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในงานศพ คนในอดีตบอกกันว่าคนตายก็ตายไปแล้ว ไม่อยากใช้ลูกหลานที่อยู่ข้างหลังต้องลำบาก

ในอดีตนั้นเมื่ออาศัยธรรมชาติในการจัดงานศพ จำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีคนมาช่วยเพื่อเป็นแรงงานในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ดังนั้นในงานศพอดีตนั้นเมื่อมีคนมาช่วยงานเป็นจำนวนมากก็ต้องการแบ่งงานกันทำโดยจะไม่แบ่งแบบเป็นทางการเข้าจะรู้หน้าที่กันเองตามธรรมชาติ โดยเข้าจะรู้กันเองว่าใครมีกำลังมากก็จะทำงานที่หนักเป็นลำดับไป

หน้าที่ของ ผู้ชาย ผู้ชายที่กำลังอยู่ในวัยแรงงานก็จะไปช่วยกันหาฟืน ตัดต้นกล้วยมาใช้งานตามที่ได้กล่าวข้างต้น หาวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในงานศพ หาวัตถุดิบที่จะมาใช้ประกอบอาหาร ช่วยกันทำความสะอาดป่าช้า และไปตัดไม้ไผ่มาให้ผู้ชายที่อายุมากหรือผู้เฒ่าผู้แก่มาจักคอกจักสาร เพื่อทำนเค้รวงศพเพราะในอดีตจริงๆ นั้นศพจะไม่มีโลงศพใส่จะใช้วางบนแค้ จักสารระลอมเพื่อทำเป็นสังฆทานถวายพระ และจะจักสารเสื่อเพื่อห่อศพ และจะทำงานที่จะประคิบ ซึ่งการที่ผู้เฒ่าผู้แก่และคนหนุ่มมาทำงานร่วมกันนี้จะมีการปรึกษาหารือกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผู้เฒ่าผู้แก่จะสอนคนหนุ่มในการใช้ชีวิตจากการประกอบอาชีพ และการแก้ปัญหาชีวิตต่างๆ จากประสบการณ์จริงของคนเฒ่าคนแก่ (คนเฒ่าคนแก่สอนลูกสอนหลาน) นอกจากนี้คนหนุ่มในสมัยนั้นยังมีโอกาสในการเรียนรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้านอีกหลายอย่างเช่น เรื่องของการเรียนรู้วิธีการจักสารเครื่องใช้ไม้สอย เรียนรู้ในเรื่องของชาพล ไบราญ โดยผู้เฒ่าผู้แก่จะใช้ให้คนหนุ่มไปหาสมุนไพรมาต้ม

เลี้ยงแขกในตอนกลางคืน และเรียนรู้ภูมิปัญญาอื่นๆอีกมากมายในการมาช่วยงานศพ และในจุดนี้จึงทำให้คนในอดีตมีความเคารพนับถือผู้สูงอายุหรือผู้เฒ่าผู้แก่เป็นอย่างมาก

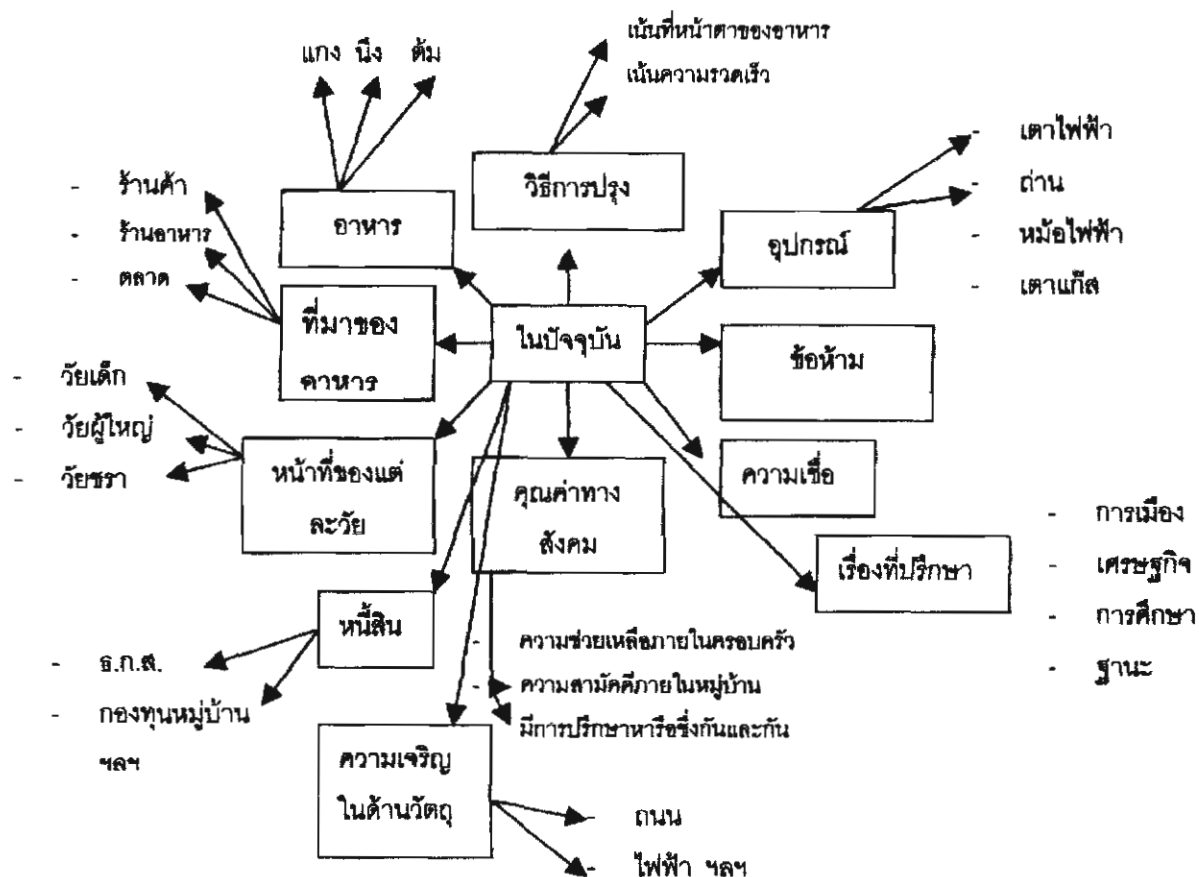
หน้าที่ของผู้หญิง ผู้หญิงที่มีอายุหรือผู้เฒ่าผู้แก่ผู้หญิงก็จะมีหน้าที่ในการประดับตกแต่งเครื่องสังฆทานที่จะนำมาถวายพระ ทำกลวยดอก จัดทำเมี่ยงคำเลี้ยงแขกในงานศพหรือคนที่มาช่วยงาน ห่อข้าวต้มขม และจะจัดทำในเรื่องของการประดับตกแต่งทุกอย่าง และที่สำคัญผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นผู้หญิงยังได้มาพบปะพูดคุยกันทั้งในเรื่องของสาระทุกสุขดิบ ความหลัง และเรื่องอื่นๆอีกมากมายจึงทำให้ผู้เฒ่าผู้แก่มีความสุขและคลายความเหงาไปได้เพราะเห็นนี่จึงมีคนเฒ่าคนแก่มาร่วมงานกันมากมายในอดีต

หน้าที่ของผู้หญิงในวัยแรงงานถือเป็นหน้าที่ ที่สำคัญที่สุดหน้าที่หนึ่งเพราะต้องทำหน้าที่ทำอาหารมาเลี้ยงแขกที่มาช่วยงาน และช่วยเป็นแม่งานแทนเจ้าภาพ ทำงานตั้งแต่เรื่องของการค้าข้าวจะถึงการทำอาหาร อาหารที่นิยมทำกันมากที่สุดหรือเรียกว่าจะมีกันแทบทุกงานคือ จอผักกาดใส่ส้มมะขาม แกงหยวก จอผักกูด เป็นต้น บางส่วนก็จะไปช่วยคนเฒ่าผู้หญิงทำงานที่ต้องใช้กำลังมากหน่อย ในที่นี้สาระสำคัญอยู่ที่การที่ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านเหล่านี้ได้มาพบปะกันนั้นจะทำให้มีการพบปะพูดคุยเรื่องของปัญหา ในชีวิต ปัญหาในครอบครัว และปัญหาต่างๆ แม่บ้านเหล่านี้จะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาเพราะในกลุ่มแม่บ้านนี้ทั้งแม่บ้านที่มีประสบการณ์มากที่มีอายุมากขึ้น และแม่บ้านที่ยังไม่มีประสบการณ์คือที่เป็นแม่บ้านใหม่ เพราะเหตุนี้จึงทำให้เกิดความสามัคคีและความเห็นอกเห็นใจกันเกิดขึ้นในชุมชน

จากการศึกษาของคณะผู้ทำงานวิจัยจะพบว่างานศพในอดีตนั้น เด็กจะไม่มามีบทบาทหรือหน้าที่อะไรเลยโดยผู้ใหญ่จะไม่ให้เด็กมาข่งในงานศพเลย โดยผู้ใหญ่จะทำให้เด็กเชื่อว่างานศพมีผีและทำให้เด็กกลัวผีจึงไม่ไปข่งกับงานศพเลย ตอนแรกทางคณะผู้ทำงานวิจัยยังสงสัยอยู่ว่าทำไมไม่ให้เด็กเข้าไปข่งในงานศพ ดังนั้นทางผู้ทำงานวิจัยจึงกลับไปศึกษาเอกสารถึงงานศพในอดีตเพื่อหาเหตุผลว่าทำไมทางผู้ทำงานวิจัยจึงได้รู้เหตุ ผลว่านี่คือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการสอนหรือห้ามเด็กโดยใช้ความเชื่อเรื่องผีเป็นอุบาย การที่ผู้ใหญ่ไม่ให้เด็กไปงานศพนั้นก็เพราะการรักษาพยาบาลยังอยู่ห่างไกลและยังไม่มี การควบคุมโรคติดต่อในสมัยนั้น ผู้ใหญ่จึงกลัวว่าถ้าคนตายเป็นโรคติดต่อเด็กจะได้รับโรคนั้นไปด้วย เพราะเด็กยังไม่มีภูมิคุ้มกันโรค และยังไม่มียาป้องกันโรคในสมัยนั้น

ในสมัยก่อนอาหารที่จะใช้มาเลี้ยงแขกในงานศพไม่ว่าจะฐานะดี หรือ ไม่ค่อยดีก็ตามที่มีแทบทุกงานคือ จอผักกาดใส่มะขาม น้ำพริกผักนึ่ง โดยอาหารที่ทำนั้นจะเน้นผักเป็นส่วนใหญ่ จะไม่มีเนื้อ เพราะผักกาดคนจะปลูกตลอดปี ส่วนที่จะใช้เลี้ยงแขกในเวลากลางคืนนั้น จะเป็นประเภทขำคัม แก้วเจี๋ยหลังเจี๋ยแหว เมี่ยง เมล็ดโนมะขามขั่ว เป็นต้น

ลักษณะงานศพในปัจจุบัน

ตัวอย่างงานศพในปัจจุบัน

ในเรื่องของตัวอย่างงานศพในปัจจุบันนั้น ส่วนมากก็จะเหมือนกันแทบจะทุกงาน ดังนั้นเมื่อในปัจจุบัน ไม่มีข้อแตกต่างกันมากมายจึงไม่ขอยกตัวอย่างที่เป็นเฉพาะงานแต่จะยกตัวอย่างในภาพรวม คือในปัจจุบันนี้คนแต่ละกลุ่มก็จะมีบทบาทหน้าที่น้อยลงจากเดิม แต่ที่กลุ่มที่ยังมาไม้ฉากเหลือคือกลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ทั้งนี้จะมีกิจกรรมน้อยลงไปบางครั้งมาก็อาจจะมานั่งเป็นเพื่อนเจ้าภาพเท่านั้น แต่ข้อแตกต่างของงานศพในปัจจุบันคืองานศพที่มีฐานะชั้นสูงยากจนอาหารยังจะเป็นจำพวกผักอยู่ แต่จะเป็นผักที่ซื้อมาจากตลาด ไม่ได้มาจากการนำมาสมทบร่วมของชาวบ้าน(หอม) และงานศพคนที่ มีฐานะดีก็จะสั่งมาจากร้านอาหาร แม้บ้านจะมีหน้าที่และบทบาทน้อยลง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในงานศพ

ปัจจุบันนี้มีคนมาร่วมงานเพื่อช่วยเหลืองานน้อยลง โดยส่วนมากจะใช้จ่ายเงินเป็นใหญ่ ความเห็นอกเห็นใจกันก็จะเล็มน้อยตามไปด้วย เรื่องที่คนมางานศพนำมาปรึกษาหารือกันในปัจจุบันก็แตกต่างจากอดีต คืออดีตเรื่องที่จะนำมาปรึกษาหารือกันนั้นจะเป็นเรื่องเป็นการใช้ชีวิตประจำวันปัญหาชีวิตนำมาปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้จึงเกิดความสัมพันธ์สามัคคีกันในชุมชน แต่ปัจจุบันเรื่องที่จะนำมาพูดคุยกันนั้นจะเป็นเรื่องประเภทผลประโยชน์ เรื่องการเมืองบางครั้งความคิดเห็นไม่ตรงกันเกิดการทะเลาะกันก็มี ดังนั้นความเห็นอกเห็นใจกันก็น้อยลงความสามัคคีในชุมชนก็ขาดไป ในส่วนของแม่บ้านเมื่อมีการสั่งอาหารมาจากร้านอาหารหน้าที่ทำอาหารก็ไม่มีบางงานมีแต่มารอกินอย่างเดียว บางคนยังมาแค่ของใส่เงินมาสมทบเท่านั้นการร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานก็ขาดหายไป จากอดีตแม่บ้านจะมีกิจกรรมในการทำอาหารปรึกษาหารือในเรื่องของปัญหาในครอบครัว ปัญหาในชีวิตประจำวันเพื่อปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีในการแก้ไขปัญห แต่ปัจจุบันเป็นการนินทากันในวงข้าวมากกว่าการปรึกษาหารือกันเพราะการที่ไม่ได้คลุกคลีกันความสัมพันธ์และความเห็นอกเห็นใจกันก็ขาดหายไปตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาดังพฤติกรรมการบริโภคอาหารเนื่องในงานศพที่มีความเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน และสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องของคุณค่าทางสังคมที่แฝงตัวอยู่ในความเชื่อของการบริโภคอาหารในงานศพ ของชาวบ้านบ่อ หมู่ 2 ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

กรณีที่ได้ศึกษา ความเชื่ออาหารในงานศพนั้น จะเห็นได้ว่าอาหารซึ่งมีบทบาทในการทำหน้าที่ให้คนภายในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างดี เพราะอาหารเป็นตัวเชื่อมโยงให้คนภายในชุมชนมาพบปะกัน ในหลายเรื่อง เมื่อไม่ว่าใครมีปัญหาอะไรก็มาเล่าสู่กัน ซึ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้คนภายในชุมชนได้ช่วยเหลือกันและกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเป็นตัวช่วยในการบรรเทาความเดือดร้อนอย่างกรณีงานศพภายในชุมชน เมื่อมีสมาชิกภายในหมู่บ้านเสียชีวิตลง ชาวบ้านต่างก็มาช่วยเหลือหรือมาเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่างานศพในอดีต จนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะอะไรหลายๆ สิ่ง หลายๆ อย่างที่เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน เช่นกรณีในงานศพของชาวชุมชนบ้านบ่อ ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. ความรู้และความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

จากคำบอกเล่าของพ่อเล็ก อายุ 85 ปี เมื่อก่อนงานศพในอดีตนั้น เมื่อก่อนชาวบ้านคนไหน เสียชีวิตลงชาวบ้านในชุมชน ก็จะเป็นธุระช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ผู้ชายในหมู่บ้านก็จะช่วยในด้านแรงงาน เช่นการจัดเตรียมสถานที่ กางเต้น ช่วยเหลือกันในด้านหาฟืนที่จะนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการทำอาหาร และฟืนที่ใช้เผาศพในวันสุดท้าย ตลอดจนช่วยกันทำโลงศพ ในสมัยก่อนนั้น พ่อเล็กเล่าให้ฟังว่า “แต่ก่อนในชุมชนบ้านเรามีที่ดินจำนวนมาก ไร่มีบ้านเรามีเองบุกเบิกแผ้วถางได้นักเค้าได้ก็ได้ และกับมีการซื้อขายกันอย่างบ้าคลั่งนี่ ถึงซื้อขายกันก็บ่อแปง แหม่แหม่จัวควยตัวหนึ่งก็บ่อแปงเค้าได้ จาวบ้านมีความเป็นอยู่ดี เรียบง่าย ผักกับปลูกกันไว้กินบ่อได้ปลูกไว้ขายอย่างบ้านคี่ขวานี่ บ่อได้พ่นยาบ่อได้มี

สารพิษบ่อหยัง ยธันมีตีนักพักบางอย่างก็มีคนเคียวบ่อมีไผ่ปลูก อย่างเก่ากด้วยนี้ก็เหมือนกันบ่อได้มีไผ่ปลูกมันก็เกิดขึ้นมาคนเคียวมัน ยธันมีตีนัก และก็ตอนบ่ออันนี้ถ้ามีคนค้าขายขึ้นมาจาวบ้านก็จะปากันไปพักเก้าโก้ยมา เก้ากด้วยนี้จะเป็นเก้าโก้ยป็นฮ้องว่ากด้วยเคมพระมันแก่งอันหือกด้วยอื่นๆ และเก้ากด้วยนี้มันยังมีประโยชน์หลายอย่าง เช่น เปลือกกด้วยนี้เขาก็เอาไปประดับตกแต่งอาหารปิ้งคอกบักควมที่อัมงามข้างหีบศพ และใบคองของกด้วยนี้ยังเอาไปสรวย และห่อเจ้าคัมเจ้าหนมจ้อกได้แหม “

ดังนั้น ในอดีตชาวบ้านเวลามีการทำบุญต่างๆ ก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงอย่างปัจจุบัน เพราะการเป็นอยู่ของชาวบ้านเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เน้นปฏิบัติตามหลักธรรมเป็นหลัก ดังเช่นที่ได้ยกมา คือแนวคิดโดยพิจารณาจากโยนิโสมนสการ เรื่องของคุณค่าที่ คุณค่าที่ชม ที่แฝงอยู่ในอาหารในงานศพ ในสมัยแต่ก่อนปัญหาจะไม่ค่อยจะมีมาก เพราะชาวบ้านมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด มีอะไรก็แบ่งกันใช้ แบ่งกันกิน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม แต่พอมาถึงปัจจุบันชาวบ้านได้รับเอาวัฒนธรรมที่ทันสมัย ไปพร้อมๆ กับเทคโนโลยีที่ให้ความสะดวกสบายเข้ามา ทำให้เงินเป็นพระเจ้าที่จะบงการชีวิตหรือแม้กระทั่งในงานศพ โดยไม่ค่อยจะคิดถึงหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาเท่าไรหรอก ส่วนมากจะเน้นไปที่วัตถุที่เป็นรูปธรรมมากกว่า โดยนามธรรมไม่ค่อยสนใจ ฉะนั้น ปัญหาต่างๆ จึงตามมาอย่างมากมาย พร้อมทั้งเป็นหนี้สิน เมื่อจัดงานแต่ละครั้งได้เสร็จสิ้นลง เพราะส่วนมากจะเน้นที่หน้าตา ชื่อเสียง เกียรติยศ ของวงศ์ตระกูลมากกว่า ความสามัคคี คุณค่า ที่ได้แฝงตัวอยู่ในอาหาร

ลักษณะการบริโภค / ความเชื่อ

ลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของชาวบ้านบ้านบ่อเนื่องในงานศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาและเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริงการศึกษาและเก็บข้อมูลของกลุ่ม โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การพูดคุยกับชาวบ้าน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และจัดเวทีเสวนา ทำให้เราเข้าใจ และสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 ได้ว่าแต่ก่อนชาวบ้านบ้านบ่อมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพที่เป็นไปด้วยความเรียบง่ายและประหยัดเป็นหลัก และจะเป็นการแสดงออก และการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ความมีน้ำใจของชาวบ้านโดยจะเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านนี้ยังแสดงออกถึงความสัมพันธ์ ของคนในสังคมว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากน้อยเพียงใด และการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทั้งการมาช่วยงานของชาวบ้านจะสะท้อนความมีมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าภาพงานศพ และคนที่ตาย ซึ่งจากการศึกษาของเราได้พบว่าอาหารเป็นตัวชี้วัดความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านได้ดี คืองานไหนถ้ามีชาวบ้านมาช่วยกันทำอาหารและมีคนมาร่วมงาน และรับประทานอาหารมากแสดงว่าคนที่ตาย หรือคนในครอบครัวของผู้ที่ตายนั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมในชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคม และพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพในอดีต จะเป็นการเน้นความประหยัดของชาวบ้านนี้จะส่ง

ผลให้เห็นถึงความเชื่อในสมัยก่อนจริงๆ นั้นจะ ไม่มีความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง พฤติกรรมของการบริโภคของชาวบ้านเนื่องในงานศพจะเป็นไปตามวิถีชีวิตของชุมชน อาหารในงานศพจะเป็นไปตามวิถีชีวิตของชุมชน คือ หาอาหารที่ประหยัดค่าใช้จ่ายของเจ้าภาพ มีจำนวนมากในชุมชน และสามารถเลี้ยงคนในงานได้อย่างเพียงพอ เป็นอาหารที่คุ้นเคยกันในชุมชน

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเราได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปโดยปัจจุบันจะเป็นอาหารที่แสดงออกถึงฐานะทางสังคม และความมีหน้าตาในสังคมของเจ้าภาพ มีชื่อเสียงทางสังคม และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนในปัจจุบันเนื่องในงานศพนี้ จะส่งผลถึงการเกิดขึ้นของความเชื่อ จากอาหารที่ชาวบ้านบริโภคในงานศพในอดีตจะเป็นอาหารที่เรียบง่ายในชุมชน จะเป็นอาหารที่มีราคาแพงและจะเป็นการจ้างแม่ครัวมาทำ หรือสั่งจากร้านอาหาร โดยจะเอาความเชื่อเข้ามาช่วยเพื่อให้พฤติกรรมการบริโภคในอดีตนั้นจางหายไป เช่น การเชื่อว่าแกงหยวกกล้วยจะทำให้คนที่อยู่ในชุมชนมีอันเป็นไปถ้ามีการนำมาบริโภคในงานศพ ซึ่งแต่ก่อนจากการบอกเล่าของชาวบ้านนั้นมีการนำมาบริโภคอยู่ และปัจจัยอีกอย่างที่ทำให้ความเชื่อเรื่องของแกงหยวกกล้วยนั้นหายไปก็คือความเจริญของชุมชน การเข้ามาของบ้านจัดสรรและความเจริญของชุมชน ตลอดจนการมีเงินประกัน และเงินค่าสมาชิกที่เรียกเก็บกันในชุมชน ซึ่งการมีเงินมากจะส่งผลถึงพฤติกรรมการบริโภค และเป็นความจำเป็นของเจ้าภาพที่ต้องเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานด้วยอาหารที่ดี สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมานั้นเป็นตัวแทนคุณค่าทางสังคมที่มากับอาหารนั้นหายไป คุณค่าทางสังคมนี้หมายถึง การมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพ คือปัจจุบันนี้ชาวบ้านไม่ได้มีการช่วยเหลือเรื่องของการทำอาหารเท่าที่ควร จะเป็นการมาร่วมในการช่วยเหลือเรื่องค่าสมาชิกที่เก็บกันเป็นส่วนใหญ่บางคนยังมาแค่ ของใส่เงินเท่านั้น ไม่มีส่วนร่วมเหมือนกับในอดีต เป็นต้น.

ซึ่งพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนในชุมชนเนื่องในงานศพที่เปลี่ยนไปนี้ จะมีปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาคือปัญหาในเรื่องของภาวะหนี้สินหลังจากการจัดงานศพของเจ้าภาพ เป็นต้น.

แกงที่เป็นข้อห้ามในงานศพ

จากการสัมภาษณ์และการจัดเวที สำหรับอาหารในงานศพนั้น มีความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องในชุมชนบ้านบ่อ เป็นอย่างมาก เพราะชาวชุมชนมีความเชื่อว่า ห้ามนำอาหารที่มีเส้นใยทำเนื้อแขกอาหารที่ห้าม คือ

1. แกงวุ้นเส้น เนื่องจากวุ้นเส้นเป็นเส้น ใยใยเป็นสายที่ขาว ซึ่งชาวบ้านกลัวว่าถ้าจะทำอาหารขึ้นมา คือ จะใยใยเอาคนภายในบ้านที่ยังไม่ตายให้ตายตามกันไป

2. แกงผัก นั้นความเชื่อเป็นความดั้งเดิมว่าผักนั้น เมื่อมีศพตายลงในสมัยก่อนจะใช้ผักที่หั่นเป็นชิ้นพอสมควร วางไว้กับศพ เพื่อให้ลูกกลืนศพ ไม่ให้มีกลิ่นเหม็นออกมาจากศพ ดังนั้นชาวบ้านจึงไม่นิยมทำอาหารที่เป็นผัก

ข้อแก้ไขในการถ่วงละเมิดข้อห้าม

เมื่อละเมิดข้อห้ามด้วยความพลั้งเผลอหรือไม่พลั้งเผลอ แต่ก็จะมีข้อยืดหยุ่นได้ เมื่อรู้ว่ากระทำผิดก็ต้องแก้ไขด้วยการขอขมาลาโทษต่อครูอาจารย์ แล้วอาการเหล่านั้นก็จะหายไป

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

กรณีที่ได้ศึกษา ความเชื่ออาหารในงานศพนั้น จะเห็นได้ว่าอาหารซึ่งมีบทบาทในการทำหน้าที่ให้คนภายในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างดี เพราะอาหารเป็นตัวเชื่อมโยงให้คนภายในชุมชนมาพบปะกัน ในหลายเรื่อง เมื่อไม่ว่าใครมีปัญหาอะไรก็มาเล่าสู่กัน ซึ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้คนภายในชุมชนได้ช่วยเหลือกันและกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเป็นตัวช่วยในการบรรเทาความเดือดร้อนอย่างกรณีงานศพภายในชุมชน เมื่อมีสมาชิกภายในหมู่บ้านเสียชีวิตลง ชาวบ้านต่างก็มาช่วยเหลือหรือมาเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่างานศพในอดีต จนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะอะไรหลายๆ สิ่ง หลายๆ อย่างที่เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน เช่นกรณีในงานศพของชาวชุมชนบ้านบ่อ ตำบลแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อสมัยในอดีตที่ผ่านมา สมาชิกภายในชุมชนเสียชีวิตลง ชาวบ้านมีอะไรก็ไปช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใครมี ผัก มีปลา หรือพริกก็จะเอามาซอมกัน เพราะชาวบ้านอยู่กันอย่างเรียบง่ายใครมีอะไรเดือดร้อน ก็จะช่วยแบ่งเบาระกันไป ส่วนเจ้าภาพก็จะทำอาหารมาเลี้ยงแขก โดยไม่มีการขาดตกบกพร่อง ชาวบ้านภายในชุมชน ถ้าเป็นงานที่ใช้แรงแล้ว กลุ่มผู้ชายจะเป็นคนทำ เช่น การทำหีบใส่ศพเป็นต้น หาพิน ซึ่งเป็นแรงงานฝีมือก็จะเป็นคนเผ่าคนแก่ จะทำสิ่งที่ระดับข้างหีศพที่เป็นลวดลาย ส่วนผู้หญิงซึ่งต่อมาเรียกว่ากลุ่มแม่บ้าน ก็จะเข้าครัวทำอาหาร ซึ่งก็จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ภายในชุมชนเอง และชาวบ้านจะได้เห็น ได้รู้ถึงคุณค่าของสังคมที่ได้รับมาจากรุ่นสู่รุ่น

ความรู้และความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

จากคำบอกเล่าของพ่อเล็ก อายุ 85 ปี เมื่อก่อนงานศพในอดีตนั้น เมื่อก่อนชาวบ้านคนไหนเสียชีวิตลงชาวบ้านในชุมชน ก็จะเป็นธุระช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ผู้ชายในหมู่บ้านก็จะช่วยในด้านแรงงาน เช่นการจัดเตรียมสถานที่ กางเต้น ช่วยเหลือกันในด้านหาพินทั้งที่จะนำมาเป็นเชื้อเพลิงใน

มาอย่างมากมาย พร้อมทั้งเป็นหนี้สิน เมื่อจัดงานแต่ละครั้งได้เสร็จสิ้นลง เพราะส่วนมากจะเน้นที่หน้าตา ชื่อเสียง เกียรติยศ ของวงศ์ตระกูลมากกว่า ความสามัคคี คุณค่า ที่ได้แบ่งตัวอยู่ในอาหาร

อภิปรายผล

การทำวิจัยเรื่องความเชื่ออาหารในงานศพนั้นจะเห็นได้ว่าผลสะท้อนถึงเปลี่ยนแปลงทางสังคมของคนภายในชุมชนบ้านบ่อ เพราะความทันสมัยของเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทมาก จากชาวบ้านภายในชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย กลายเป็นวิถีชีวิตที่มีแต่การแข่งขันจนทำให้คนภายในชุมชนขาดสติขาดความยับยั้ง ทำให้เกิดความอยากได้ จนกลายเป็นกิเลส สิ่งที่ทำให้ชุมชนชาวบ้านบ่อเกิดการเปลี่ยนแปลง เริ่มตั้งแต่นายทุนเริ่มเข้ามากว้านซื้อที่ดิน จำนวนมาก เมื่อชาวบ้านขายที่ดินได้ ก็ให้นำเงินที่ได้เหล่านี้ไปสร้างบ้าน นำไปซื้อรถ เพื่อต้องการความสะดวกสบายต้องการสิ่งที่เป็นความทันสมัย นานๆ เข้ากลายเป็นค่านิยมจากตัวเองลงไปสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน ระบบธุรกิจเข้ามาครอบงำ ภายในชุมชนจากงานศพ ที่เคยที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลก็เริ่มหายไปทีละนิด

จากในสมัยอดีตที่เคยใช้จ่ายในงานศพไม่มากก็กลายมาเป็น การใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าตัว โดยชาวชุมชนบ้านบ่อได้ให้เหตุผลว่าในสังคมปัจจุบันมีเงินสมากมาก เช่น ได้จาก ธกส. หรือ สมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ถึงจะได้มากก็จริง แต่ก็มีรายจ่ายมากตามมา บางครอบครัวสมาชิกภายในครอบครัวเสียชีวิตลงกลายเป็นคิคนีสินจำนวนมาก เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ให้เหตุผลว่า พ่อ แม่ ตายครั้งเดียว ก็จะทำให้ยิ่งใหญ่มั่นหน้ามีค่าต่อสังคม เพราะเป็นการบ่งบอกถึงฐานะทางสังคม

บทที่ 6

บทเรียนภาคสนาม

จากการที่ได้ศึกษาในกระบวนการวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา 1 และ 2 ทำให้ผู้ที่ได้ศึกษาได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างๆ ทั้งด้านความคิด ด้านการทำงาน ภาคสนาม ด้านการทำงานกับชุมชน ด้านการติดต่อประสานงาน และรวมไปถึงการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งบางครั้งมันต้องมีปัญหามากมายทั้งทางด้านปัญหาในเรื่องของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน มุมมองในการทำงานที่แตกต่างกัน และรวมไปถึงปัญหาในเรื่องของความสัมพันธ์สามัคคีซึ่งกันและกัน แต่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ผู้ที่ทำงานวิจัยได้รู้ถึงประสบการณ์ของการทำงาน และกระบวนการของการทำงานวิจัยซึ่งแต่ละขั้นตอนจะต้องมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการทำงาน ทั้งทางด้านของความไม่เข้าใจในการทำงานทั้งทางด้านที่เป็นเอกสาร และข้อมูลจริงในสนาม จึงทำให้รู้จักเรื่องของปัญหาที่แตกต่างตลอดถึงการรู้จักจัดการหรือค้นหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป คือ

1. การเริ่มต้นทำงานและวิธีคิดเรื่องที่จะทำงานวิจัย (เป็นกลุ่ม)

การเริ่มต้นของการทำงานนั้นเป็นจุดแรกที่ทุกกลุ่มและทุกคนจะต้องพบเจอกันคือ เป็นตอนต้นที่ทั้งกลุ่มจะต้องคิดเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มสนใจที่จะทำงาน ปัญหาก็คือเมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่มและจะต้องให้ออกความคิดเห็นร่วมกันนั้น ต่างคนก็ต่างมีความคิดเป็นของตนเองและมีเรื่องที่ตนเองสนใจที่แตกต่างกันไปจึงทำให้มีปัญหาในเรื่องของความคิด เพราะธรรมชาติของคนย่อมมีคิดเป็นของตัวเองและคิดว่าความคิดตัวเองถูก

วิธีการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ก็เพื่อให้แต่ละคนในกลุ่มที่มีความคิดเป็นของตัวเองและความสนใจที่แตกต่างกันออกไปนั้น ไปคิดหัวข้อที่ตนเองสนใจมาและหาข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ที่ตนเองสนใจนั้น รวมทั้งมองหาปรากฏการณ์ในสังคมตลอดจนถึงพื้นที่ที่จะต้องศึกษา มาให้มากที่สุดและเมื่อต่างคนต่างนำเรื่องที่ตนเองสนใจและศึกษาข้อมูลมาแล้วให้นำมาอภิปรายหรือกันเพื่อตกลงว่าจะเลือกเรื่องของใครและเมื่อเลือกแล้วทุกคนต้องยอมรับและช่วยกันทำงาน

2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นขั้นตอนแรกและขั้นตอนเริ่มต้นของการลงมือทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อเนื้อหาของงานวิจัยที่ทางกลุ่มจะต้องทำ เป็นขั้นตอนที่มีความยากลำบากพอสมควรเพราะต้องอาศัยความละเอียดและต้องอาศัย

ความเข้าใจเป็นอย่างมาก อุปสรรคจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือเรื่องของการค้นคว้าจะต้องทำการค้นคว้าจากหลายที่และจะต้องมีเวลาในการอ่านเพื่อหาประเด็นที่เกี่ยวข้องและรวมไปถึงการหาทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ให้เข้ากับเรื่องหรืองานวิจัยของเราที่จะต้องทำคั้งนั้นในเรื่องของเวลาในการค้นคว้าและอ่านหนังสือรวมไปถึงเวลาที่ตรงกันของสมาชิกในกลุ่มจึงไม่ค่อยมีหรือมีไม่ตรงกัน และอีกอย่างคือปัญหาในเรื่องของการใช้ห้องสมุด ส่วนใหญ่จะใช้ห้องสมุดที่มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นส่วนใหญ่ คั้งนั้นข้อมูลจึงไม่เพียงพอ

ทางออกและวิธีการแก้ไขในปัญหานี้ทางกลุ่มจึงให้สมาชิกแต่ละท่านไปหางานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องมาอย่างน้อยให้รูปละ 3 เล่มและมีการประชุมรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือและทำงานร่วมกันตลอดถึงการเข้าไปค้นหาในอินเตอร์เน็ตหาความหมาย และรายชื่อหนังสือที่มีความเกี่ยวข้อง รวมไปถึงปรึกษาอาจารย์ที่สอนในรายวิชา อาจารย์ที่มีประสบการณ์ และนักศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง

3. การศึกษาทฤษฎี

การศึกษาด้านทฤษฎีเป็นขั้นตอนของกระบวนการในการที่จะหาหรือนำเอาทฤษฎีนั้นมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ หรือนำมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและทำให้เนื้อหาของงานวิจัยมีความชัดเจนและน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งขั้นตอนนี้มีความละเอียดค่อนข้างมากพอสมควร จึงทำให้มีอุปสรรคและปัญหาที่ตามมานั้นก็คือเมื่อทางผู้ทำงานได้อ่านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วและได้ยกทฤษฎีมาแล้วแต่ไม่รู้ว่าจะนำมาทำอย่างไร เอาไปเปรียบเทียบกับและอธิบายอย่างไร บางทีอาจจะเพราะผู้ทำการวิจัยยังไม่เข้าใจขั้นตอนในการใช้ทฤษฎี หรืออาจไม่เข้าใจตัวทฤษฎี จึงทำให้มีปัญหาในการทำงานวิจัยในส่วนของทฤษฎี

วิธีการแก้ไขปัญหาในเรื่องของทฤษฎีนั้นทางคณะผู้ทำงานวิจัย จะเริ่มจากการอ่านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มากและอ่านซ้ำอีกรอบเพื่อดูกระบวนการของการอธิบาย กระบวนการของการวิเคราะห์ รวมไปถึงมุมมองและวิธีคิดและวิธีอธิบายของผู้เขียนงานวิจัยที่นำมาอ่าน หรือหางานวิจัยที่ใกล้เคียงกับงานที่ทางคณะผู้ทำงานวิจัยมากที่สุดเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการทำงาน และนำข้อสงสัยมาสอบถามกับทางอาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้รู้และมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย คั้งนั้นในเรื่องของการวิเคราะห์ในส่วนของทฤษฎีนั้นจึงเป็นส่วนที่เรียกว่ายากที่สุดส่วนหนึ่งทางออกที่ดีที่สุดคือการปรึกษาผู้รู้และมีประสบการณ์จึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

3. การตั้งปัญหามาการวิจัย

กระบวนการทำวิจัยเป็นกระบวนการของการค้นหาคำตอบและข้อสงสัยอย่างมีแบบแผน และมีระบบระเบียบคั้งนั้นการค้นหาคำตอบต้องมีส่วนที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาจึงจะหาคำตอบได้คั้งนั้น

ขั้นตอนของการตั้งปัญหามำการวิจัยนั้นจึงเป็นขั้นตอนที่ทางคณะผู้ทำการวิจัยกลุ่มนี้คิดมากที่สุด เพราะการตั้งปัญหามำการวิจัยนี้จะป็นตัวชี้ทิศทางของงานวิจัยเลขที่เดียว การตั้งปัญหามำการวิจัยของกลุ่มนี้จึงเป็สิ่งที่ยากที่สุดคั้งแล้วนำเสนอไปทีไรก็ไมผ่าน ที่ไมผ่านเพราะยังอาจไมสอดคล้องกับชื่อเรื่อง หรืออาจจะเป็นเพราะทางผู้ทำการวิจัยยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการ หรือวิธีการตั้งคำถามนำการวิจัยและบางทีอาจจะเป็เพราะทางคณะผู้ทำการวิจัยอาจสับสนเพราะอาจารย์ที่สอนต่างสอบไปตามแนวของอาจารย์แต่ละท่านจึงทำให้คณะผู้ทำการวิจัยสับสนเอง การสับสนนี้จึงทำให้ผู้ทำการวิจัยไมมีอะไรที่จะสงสัยในงานที่ทำ คือไมมี “เอ๊ะ” เกิดขึ้น

การที่ทางผู้ทำงานวิจัยไมมีข้อสงสัยหรือไมมี “เอ๊ะ” จึงทำให้ไมมีปัญหามำการวิจัยงานวิจัยเลขไมก้าวหน้า ดังนั้นผู้ศึกษาจึงหันไปทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจให้มากที่สุดเท่าที่จะเข้าใจได้ และได้นำไปปรึกษาผู้รู้และมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย เมื่อทางผู้ทำงานวิจัยได้ไปทบทวนเอกสารและไปปรึกษาผู้รู้แล้วจึงพอที่จะเข้าใจและพอที่จะตั้งปัญหามำการวิจัยได้

4. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญไมแพ้ขั้นตอนอื่นๆ เพราะถ้าเปรียบการทำงานวิจัยเป็นเหมือนการปลูกผัก การปลูกผักต้องการอุปกรณ์ในการปลูกเช่น ต้องการใช้จอบในการพรวนดิน ต้องการใช้มีดในการถางหญ้า ต้องการที่รดน้ำให้ผักงันโต การวิจัยก็ย่อมต้องการเครื่องมือฉนั้น ดังนั้นเครื่องมือจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ผู้ทำงานวิจัยได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ดังนั้นอุปสรรคและปัญหาในการสร้างเครื่องมือจึงอยู่ที่เรื่องของประสบการณ์ของผู้ทำงานวิจัยเอง จึงทำให้ไมทราบว่าสร้างเครื่องมืออย่างไร และจะใช้เครื่องมืออย่างไร และเครื่องมืออะไรที่จะใช้ได้บ้าง นี้อุปสรรคของขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

วิธีแก้ไขที่ดีที่สุดไนขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ คือ การปรึกษาอาจารย์ตลอดถึงผู้รู้และเข้าใจในการสร้างและใช้เครื่องมือ และศึกษาครูรูปแบบการเก็บข้อมูลของงานค้นแบบที่เราหา มาประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเมื่อได้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแล้วจะต้องทดลองนำเครื่องมือ นั้นไปเก็บข้อมูลจริงว่าข้อมูลที่ได้ั้นตรงตามที่เรต้องการหรือไม่ และถ้ายังไม่ตรงตามที่ต้องการก็ทำการปรับไปตามความต้องการของข้อมูลนั้นๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนของการลงพื้นที่จริงและเป็นขั้นตอนของการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลอย่างจริงเป็นขั้นตอนของการที่จะต้องไปสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อที่จะต้องการข้อมูลในส่วนลึกที่ต้องการ และนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เอาแต่ส่วนที่ต้องการ และนำข้อมูลนั้นๆ มา

ทำการวิเคราะห์กับทฤษฎีที่ได้นำมาวิเคราะห์ และหาทฤษฎีมาอธิบาย ปัญหาในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้อยู่ที่กลุ่มเป้าหมายจะให้ข้อมูลสับสนบางท่านให้ข้อมูลอีกอย่าง แต่บางท่านก็ให้ข้อมูลอีกอย่างจึงทำให้บางครั้งทางผู้ทำงานวิจัยเองก็สับสนไปด้วย และบางครั้งผู้ให้ข้อมูลบางทางเพราะความคุ้นเคยอาจจะพาคุยไปนอกเรื่องที่เราต้องการข้อมูลไปบ้าง

ข้อแก้ไขในส่วนนี้คงจะต้องอยู่ที่การอ่านหนังสือและนำมาเปรียบเทียบ และการที่ผู้ให้ข้อมูลให้สับสนและไม่ตรงกันเราจะต้องเก็บข้อมูลในส่วนนั้นจากหลายๆ ท่านและนำมาเปรียบเทียบกัน ว่าข้อมูลทางฝ่ายไหนจะมากกว่ากัน และอีกอย่างคือการนำปัญหานี้ไปปรึกษาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องและอาจารย์ที่รู้และมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างใกล้จะสุดท้ายเป็นขั้นตอนของการใช้ความคิดและการแยกแยะในส่วนของข้อมูลจริงเพื่อนำมาอธิบายและเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่ทางผู้ทำงานวิจัยได้ตั้งไว้ในข้างต้นเป็นขั้นตอนที่ยากเพราะต้องใช้ความคิดที่เป็นกลางและจะต้องอธิบายได้เป็นกลางและจะต้องอธิบายให้เป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งการอธิบายให้เป็นรูปธรรมนี้ต้องอยู่ภายใต้พื้นฐานของข้อมูลจริงในพื้นที่ที่ทางคณะผู้ทำงานวิจัยได้เก็บข้อมูลมา ไม่ว่าจะเป็นได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลมาจากการสังเกต หรือได้ข้อมูลมาจากการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคำอธิบายนั้นจะต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ หรือสามารถตอบจุดประสงค์ได้ ปัญหาจึงมีอยู่ที่ว่าการอธิบายนั้นเมื่อคณะผู้ทำงานมีกันหลายคนความเห็นบางที่อาจไม่ตรงกันจึงทำให้ยากต่อการที่จะอธิบายให้ตรงกับ

ข้อแก้ไขในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลก็คือ ทางกลุ่มคิดว่าการที่จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น คนวิเคราะห์นั้นจะเป็นคนเดียวเพื่อที่จะไม่ให้สับสนและหลงทาง ส่วนที่เหลือให้ช่วยเรื่องอื่นๆ เช่นการเสนอแนวคิดการไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหรือการช่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ ไปพัฒนาชุมชนบ้านบ่อ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับคุณค่าความเชื่อด้านอาหาร ความสามัคคีความสามัคคี ของคนในชุมชน ตลอดจนถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของชุมชนบ้าน ที่เกี่ยวเนื่องด้วยงานศพ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาโดยเพิ่มจำนวนกลุ่มให้มากกว่านี้
2. ควรศึกษาความเชื่อ พฤติกรรมการบริโภคอาหารในงานศพและเรื่องของคุณค่าที่แฝงตัวอยู่ในอาหารตลอดจนถึงความสามัคคี ความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ภายในชุมชน

บรรณานุกรม

จัญจรา วาฤทธิ. ความเชื่ออาหาร พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และภาวะโภชนาการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

นันทพร ศรีสุทธะ. วิธีชีวิตชุมชนกับการเกิดโรคเอดส์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

นัยนา เมธา. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

ปิ่นแก้ว ยานะจิตร. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

หทัยรัตน์ สามิบัติ. การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโภชนาการแก่เด็กเล็กของมารดาในชุมชนบท. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

ศิริพร จันทร์แสนคอ. พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารของครูสตรี จังหวัดลำปาง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2542.

พระธรรมปฏิบัติ. ปฏิญญาอุปบาท. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2542.

คาราลักษณ์ ถาวรประสิทธิ์. ความรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2544.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

วัน เดือน ปี

วุฒิการศึกษา

พระปลัดเรืองยศ มะละสาร

4 กุมภาพันธ์ 2504

2543 สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนบาลีสาธิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและ

มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

ชื่อ – นามสกุล

วัน เดือน ปี

วุฒิการศึกษา

พระนพ สุประเสริฐ

6 กุมภาพันธ์ 2524

2543 สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวัดเจดีย์หลวงวิทยา

จังหวัดเชียงราย

นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและ

มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

ชื่อ – นามสกุล

วัน เดือน ปี

วุฒิการศึกษา

พระชวลิต รักเหล่า

2 พฤศจิกายน 2526

2543 สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวิสุทธิวิทยาการ

จังหวัดลำปาง

นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและ

มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

ชื่อ – นามสกุล

วัน เดือน ปี

วุฒิการศึกษา

พระธีรวัฒน์ ไสนวน

23 กันยายน 2524

2543 สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนบาลีสาธิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่

ชื่อ – นามสกุล

วัน เดือน ปี

วุฒิการศึกษา

พระธงชัยเฉลิมพล นววัชรวรวงศ์

17 พฤศจิกายน 2526

2543 สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนอัมมาตวิทยา
จังหวัดเชียงราย
นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่